

---

 aula Joaquim Molas

Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Trajectòria, objectius i conseqüències de la catalanística

transcripció de la ponència de Joaquim Molas

17 de maig de 2013

Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Vilanova i la Geltrú

Jo llegiré tres coses.

En primer lloc, diré que la meua biblioteca no és la biblioteca d'un bibliòfil ni la biblioteca d'un col·leccionista, encara que conté algun llibre de bibliòfil i alguna peça de col·leccionista. Sinó que és, simplement, una biblioteca de treball i, per tant, una biblioteca amb totes les seves virtuts i totes les seves deficiències.

De fet, com ja s'ha dit, el seu origen és la petita biblioteca familiar del meu avi i del meu pare que jo em vaig quedar gràcies als bons oficis del meu germà, que me la va cedir, i que jo amb els anys he anat ampliant fins a convertir-la en això, en una biblioteca de treball.

Per això, jo he pogut treballar a casa, amb una gran concentració i una gran llibertat, sobretot d'horari. Jo he treballat molt a les nits, a les biblioteques públiques, això és impossible. És impossible per a mi concentrar-se i, d'altra banda, és impossible treballar a les nits. Per tant, el fet de tenir una biblioteca a casa em permetia aquesta llibertat.

Després, perquè tenir una biblioteca a casa em representava poder tenir els llibres... fer una gran escampada de llibres, sobre les taules, sobre les cadires, a terra... Llibres oberts, passar-hi setmanes, oberts, passar les pàgines de tant en tant, comparar-los... Cosa que no hauria estat possible de fer en una biblioteca pública. I després perquè podia subratllar, subratllar els llibres, subratllar aquells passatges d'un llibre que més o menys m'impressionaven. I, sobretot, una cosa que jo no sé si és massa freqüent... Jo vagarejo amb els llibres. Quan dic que vagarejo amb els llibres vull dir que, de tant en tant, agafó un llibre de les prestatgeries, el fullejo, rellegeixo els trossos que tinc marcats, el que llegeixo em suggereix agafar un altre llibre, me'n vaig al tros de la llibreria, l'altre llibre... i així em puc passar una tarda, saltant

d'un llibre a l'altre, sense llegir res en concret, però rememorant possibles antigues lectures o obrir-ne de noves.

Els papers que hi ha a l'arxiu són, com ja s'ha dit també, papers familiars, poètics, manuscrits poètics, retalls poètics o teatrals del meu avi, musicals del meu pare i, després, els meus papers de treball que no he destruït fins ara i que no sé si destruiré demà quan arribi a casa. Això no se sap mai.

Al costat d'aquests papers hi ha cartes, moltes cartes. Molts programes de mà: de concerts, d'estrenes, de conferències... Fins i tot, cartells d'estrenes i algun manuscrit o mecanoscrit afegit. Ja s'ha dit, és a dir... I moltes cartes. Cartes, per exemple, de l'Enric Morera al meu avi, de l'Adrià Gual al meu pare, o cartes que jo he rebut dels meus amics i manuscrits o mecanoscrits que m'han donat els meus amics o que he trobat entre els papers del meu pare.

O sigui que és una biblioteca simplement de treball. No es pensin que trobaran grans llibres de bibliòfil o grans peces de col·leccionista. És, simplement, una biblioteca de treball.

La segona cosa que m'agrada dir són les raons per les quals he arribat a la conclusió de cedir-los aquí. Jo ja tinc vuitanta-dos anys i, per tant, vaig tancant portes. Abans d'ahir ja en vaig tancar una. Avui, en tanco una altra. Vaig tancant portes. I tenia una porta pendent que era la porta de la biblioteca. Jo sempre havia pensat que l'esforç que havia fet la meva família i que havia fet jo en particular, per aplegar-la, era un esforç que podia ser útil per als altres. El problema era que quan pensaves en el possible objectiu, arribaves a la conclusió que la teva biblioteca, que era de treball i, per tant, era molt reduïda, el vuitanta-noranta per cent ja estava en les grans biblioteques públiques i, per tant, que no tenia sentit. I que l'altre deu per cent era un deu per cent que, per ell mateix, tenia sentit gràcies al vuitanta-noranta per cent. Aleshores es va plantejar l'ocasió de la Biblioteca Balaguer. Jo dic sempre la Biblioteca Balaguer, veig que els altres diuen Museu, vol dir la dualitat de la casa. Per què? Perquè la Biblioteca, el Museu Biblioteca Balaguer és una institució que té un pes, un pes, un pes específic important, no solament a Vilanova, sinó en tot el país.

Jo hi havia vingut a treballar, aquí. Molt poc, algun cop i recordo amb motiu d'haver de parlar de, diguem-ne d'haver de parlar avui que no tenia cap excusa per excusar-me'n, tenia l'obligació de fer-ho, he recordat que el primer cop que vaig ser aquí, aquí, vaig venir amb la Montserrat Roig i vaig venir amb el Xavier Fàbregas i ens vam passar tot el sant dia mirant cartes del Víctor Balaguer i manuscrits, no del Víctor Balaguer, sinó d'un altre poeta que jo

venia a consultar. I va ser en aquella ocasió, recordo, he recordat que vaig conèixer l'Alexandre de Cabanyes i que vaig conèixer l'Oriol Pi de Cabanyes. Per tant, jo calculo que devia ser l'any seixanta-vuit. Després, he vingut més vegades, aquí hi he fet conferències, aquí i en altres llocs d'aquí... Vull dir que la institució és una institució que jo, és a dir, per alguna manera m'era familiar.

I aquí, va intervenir la directora, la Montserrat Comas. La Montserrat Comas que jo vaig tenir a classe, a classe de l'Autònoma de Sant Cugat, on vam coincidir amb l'Oriol Pi de Cabanyes, en cursos diferents, ens vam conèixer, ella com a estudiant i jo com l'assalariat del somni, però no vull citar el Foix perquè no és ocasió de citar el Foix... ens vam conèixer en aquella circumstància i després sempre hem mantingut una relació més o menys constant. Més aviat més que menys: amb dinars pel mig, excursions pel mig, aquelles coses que passen, no?

Aleshores, la Montserrat Comas em va plantejar parlant-li d'aquestes coses... Em va dir que la meua biblioteca podria fer un servei, el servei que jo buscava inicialment i que no trobava. Perquè, per definició, el Museu Biblioteca Víctor Balaguer és una biblioteca especialitzada bàsicament en XIX, en publicacions del XIX. En canvi, la meua, malgrat que hi han duplicats del XIX, hi ha el XIX sortit del segle XX i, sobretot, és una biblioteca del segle XX. Una biblioteca del segle XX amb un estoc bastant important d'avantguarda, però també era noucentisme... És a dir, una biblioteca del segle XX, una biblioteca de treball del segle XX, per tant, vol dir que hi ha moltes primeres edicions que jo he comprat, com a col·leccionista, però respecte a les altres, un estudiant em va dir "Oh, vostè té les primeres edicions de l'Espriu" i li vaig dir "Oh, és clar, què volia que comprès, jo, quan sortien els llibres? Havia de comprar, forçosament, la primera edició. Per tant, és ara quan vostè diu que és important la primera edició, però per a mi era l'edició que hi havia a la llibreria."

Bé, és, per tant, una biblioteca de segle XX, bàsicament. I que, per tant, pot completar el fons d'aquí. I pot ser un fons, diguem-ne, ric. Un fons de treball, encara que aquí hi han peces de col·leccionista, però serà un fons de treball, jo penso, important per a la literatura, en concret, però també per a la cultura, en general, no solament catalana, sinó també forastera. Aquest era el segon punt que volia dir, és a dir, justificar el perquè, el perquè he vingut aquí a Vilanova, atret òbviament per la institució.

I el tercer, voldria dir que estic molt orgullós que els meus llibres i papers vinguin aquí, que estic molt agraït per tot el que han dit avui aquí, la vicerectora, el professor Domingo, però

també els haig de dir que em sento com despullat. De moment encara retinc els vestits, però un dia quedaré com Adam i Eva, tots dos junts, l'un al costat de l'altre. I res més. Gràcies.